

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «9 клас НУШ:
підсумки базової освіти, профорієнтація та вибір майбутнього»

Розробник(и): ФОП Гончар Костянтин Вікторович ЄДРПОУ 1977306973

Рецензент(и): Фізична особа підприємець К.В. Гончар

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми - Дев'ятий клас - це час відповідальних рішень. Вчитель має допомогти учням оцінити досягнення та свідомо обрати шлях у старшу школу чи коледж.

Цільова група: Вчителі 9-х класів, класні керівники, кар'єрні консультанти.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06-1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми - Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації - Підвищення кваліфікації педагогів щодо супроводу учнів на фінальному етапі базової школи НУШ.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Методика ефективної підготовки до підсумкової атестації та ЗНО
- Опанування навичок кар'єрного консультування та наставництва
- Формування в учнів навичок презентації власного освітнього досвіду
- Організація рефлексії для свідомого вибору майбутньої траєкторії

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- профорієнтаційна компетентність
- оцінювально-аналітична майстерність
- психолого-педагогічна підтримка
- комунікативна стратегічність

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Педагоги зможуть надати якісну допомогу дев'ятикласникам, забезпечать успішне завершення школи та підготують їх до нових викликів.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації - Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації - Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Економічна географія без нудьги: як зробити 9 клас практичним і життєвим	1	1-29	2-30
2	Особливості викладання алгебри та геометрії у 9 класі НУШ: зміст, структура та методичні акценти	1	1-29	2-30
3	Формування критичного мислення на уроках української мови в 9 класі НУШ	1	1-29	2-30
4	Освітні виклики у 9 класі НУШ: перехід до компетентнісного навчання, труднощі та виклики	1	1-29	2-30
5	Актуальні підходи до вивчення української літератури в 9 класі НУШ	1	1-29	2-30
6	Цифрові інструменти НУШ: використання Migo у 9 класі	1	1-29	2-30
7	Біологія 9 класу НУШ: від академічних теорій до життєвих компетенцій.	1	1-29	2-30
8	Мистецтво в 9 класі НУШ як простір самовираження підлітка	1	1-29	2-30
9	Актуальні питання викладання основ правознавства у 9 класах НУШ	1	1-29	2-30
10	Урок, який формує громадянина: сучасні підходи до викладання правознавства в 9 класі НУШ.	1	1-29	2-30
11	Від сором'язливості до сцени: ефективні техніки самовираження учнів на уроках мистецтва у 9 класах НУШ	1	1-29	2-30
12	Урок, що пояснює світ: перетворюємо економічну географію у 9 класах НУШ на практику життя.	1	1-29	2-30
13	Література без прогалин : практичні інструменти подолання освітніх втрат. 9 клас НУШ	1	1-29	2-30
14	Алгебра і геометрія 9 клас НУШ без хаосу: як вибудувати сильну систему уроків з наявним підручником.	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
15	Фізика, яка “вмикає” мислення: як перейти від формул до розуміння і дії у 9 класах НУШ.	1	1-29	2-30
16	Онлайн-дошка, що “оживляє” уроки іноземної мови: практичні кейси використання у 9 клас НУШ	1	1-29	2-30
17	Урок про життя, а не про терміни: як зробити біологію у 9 класах НУШ практичною та цікавою.	1	1-29	2-30
18	Здоров’я, безпека, добробут без формальності: як зробити уроки життєво необхідними у 9 класах НУШ	1	1-29	2-30
19	Урок без “правильно/неправильно”: розвиваємо мислення через тексти і дискусії у 9 класах НУШ	1	1-29	2-30
20	Сучасний урок історії у 9 класах НУШ: діяльнісний підхід без перевантаження вчителя.	1	1-29	2-30
21	Комунікація на уроці НУШ у 9 класі: як навчити підлітків говорити, слухати і взаємодіяти	1	1-29	2-30
22	Особливості викладання математики та інформатики у 9 класі НУШ в умовах цифровізації та мотивації сучасних підлітків	1	1-29	2-30
23	«Урок, який залишає слід: як у 9 класі НУШ народжується мислення, творчість і особистість»	1	1-29	2-30
24	Робота з великим об’ємом інформації на уроках у 9 класі НУШ	1	1-29	2-30
25	Наскрізна профорієнтація у 9 класі НУШ: від уроку до усвідомленого вибору професії	1	1-29	2-30
26	Гейміфікація без перевантаження: як зробити уроки української мови та літератури в 9 класі НУШ інтерактивними	1	1-29	2-30
27	Від теорії до звички: практичні стратегії формування здоров’язберезувальної компетентності в 9 класі НУШ	1	1-29	2-30
28	Від хаосу до розуміння: стратегії роботи з великими масивами інформації на уроці в 9 класі НУШ	1	1-29	2-30
29	Комунікативна компетентність на уроці: практичний арсенал вчителя 9 класу НУШ для розвитку мовлення, слухання та взаємодії підлітків	1	1-29	2-30
30	Нова програма з німецької мови в 9 класі НУШ: як перейти на модельний курс ефективно, без хаосу і зайвого стресу	1	1-29	2-30
31	Соціокультурна лінія через мистецтво: практичні підходи для уроків у 9 класі НУШ, які залишають слід	1	1-29	2-30
32	Урок, який залишає слід: методичний практикум для вчителів 9 класу НУШ з розвитку мислення, творчості та самовираження підлітків	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
33	Математика та Інформатика в 9 класі НУШ: як цифрові інструменти та ІІІ перетворюють підлітка з «не хочу» на «хочу знати»	1	1-29	2-30
34	Фізика, яка вмикає мислення: STEM-підходи, AI-інструменти та живий експеримент на уроках у 9 класі НУШ	1	1-29	2-30
35	Гейміфікація на уроках мови та літератури в 9 класі НУШ: практичний арсенал без технічних складнощів і перевантаження	1	1-29	2-30
36	Профорієнтація в кожному уроці: як вчитель 9 класу НУШ стає провідником учня до майбутньої професії	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Економічна географія без нудьги: як зробити 9 клас практичним і життєвим

Ключові питання теми: У виступі буде представлено сучасне бачення викладання економічної географії у 9 класі як інструменту розуміння реального світу. Акцент зроблено на переході від теоретичного викладу до практичного застосування знань через кейси, аналіз даних, моделювання ситуацій та інтерактивні методи навчання. Будуть продемонстровані приклади завдань, що формують економічне мислення, критичний аналіз і навички прийняття рішень.

Тема 2. Особливості викладання алгебри та геометрії у 9 класі НУШ: зміст, структура та методичні акценти

Ключові питання теми: Розгляд особливостей викладання алгебри та геометрії у 9 класі НУШ; аналіз змісту та структури чинних підручників різних авторських колективів; визначення методичних акцентів, підходів і принципів навчання; обговорення ефективних форм і методів роботи з учнями; використання сучасних освітніх технологій та практичних інструментів для формування математичної компетентності.

Тема 3. Формування критичного мислення на уроках української мови в 9 класі НУШ

Ключові питання теми: Поняття критичного мислення та його роль у сучасній освіті. Особливості розвитку критичного мислення в учнів 9 класу. Компетентнісний підхід у викладанні української мови. Методи і прийоми формування критичного мислення (дискусія, дебати, аналіз тексту, «товсті і тонкі питання», кластер, сенкан тощо). Робота з різними типами текстів: аналіз, інтерпретація, оцінювання. Розвиток умінь аргументувати власну думку та висловлювати позицію. Використання цифрових інструментів для розвитку критичного мислення. Практичні кейси та приклади вправ для уроків української мови

Тема 4. Освітні виклики у 9 класі НУШ: перехід до компетентнісного навчання, труднощі та виклики

Ключові питання теми: Компетентнісний підхід: основні принципи та виклики. Інтегровані завдання та міжпредметні зв'язки. Інтерактивні методи, що працюють у 9 класі. Значення 9 класу як завершального етапу базової освіти. Перехід до компетентнісного навчання. Формування ключових і предметних компетентностей. Роль учителя в новій освітній парадигмі. Освітні виклики у 9 класі. Труднощі впровадження компетентнісного підходу. Шляхи подолання викликів. Практичні рекомендації для вчителя.

Тема 5. Актуальні підходи до вивчення української літератури в 9 класі НУШ

Ключові питання теми: Актуальні підходи й методики надолуження освітніх утрат та їх подолання в контексті програми з української літератури для 9 класу

Тема 6. Цифрові інструменти НУШ: використання Miro у 9 класі

Ключові питання теми: Учасники ознайомляться з можливостями використання Miro як інструменту інтерактивного навчання у 9 класі. Буде продемонстровано, як за допомогою онлайн-дошки організовувати активну взаємодію учнів: спільну роботу в реальному часі, обговорення, мозкові штурми, візуалізацію ідей та рефлексію. Особливу увагу приділено підвищенню залученості учнів, розвитку критичного мислення та комунікації через цифрові інструменти. Учасники отримають практичні приклади та створять власні інтерактивні матеріали для уроків.

Тема 7. Біологія 9 класу НУШ: від академічних теорій до життєвих компетенцій.

Ключові питання теми: Розкрити ключові зміни в модельних програмах біології для 9 класу. Запропонувати інструментарій для реалізації компетентнісного підходу

Тема 8. Мистецтво в 9 класі НУШ як простір самовираження підлітка

Ключові питання теми: Особливості підліткового віку: потреба в самовираженні та пошуку себе Мистецтво як мова емоцій і спосіб комунікації Роль учителя як фасилітатора творчого процесу Форми і методи розвитку самовираження на уроках мистецтва (імпровізація, арт-практики, театр, візуальні техніки) Створення безпечного та підтримувального освітнього середовища Практичні кейси та вправи для уроків мистецтва у 9 класі НУШ Формувальне оцінювання творчої діяльності учнів Робота з бар'єрами: страх оцінки, невпевненість, закритість підлітків

Тема 9. Актуальні питання викладання основ правознавства у 9 класах НУШ

Ключові питання теми: Нормативно-методичні засади викладання правознавства в НУШ; Компетентнісний підхід і формування правової культури учнів; Сучасні методи та технології навчання; Конструювання компетентнісно орієнтованих завдань; Оцінювання результатів навчання;

Тема 10. Урок, який формує громадянина: сучасні підходи до викладання правознавства в 9 класі НУШ.

Ключові питання теми: Нормативно-методичні засади викладання правознавства в НУШ; Компетентнісний підхід і формування правової культури учнів; Сучасні методи та технології навчання; Конструювання компетентнісно орієнтованих завдань; Оцінювання результатів навчання;

Тема 11. Від сором'язливості до сцени: ефективні техніки самовираження учнів на уроках мистецтва у 9 класах НУШ

Ключові питання теми: Особливості підліткового віку: потреба в самовираженні та пошуку себе Мистецтво як мова емоцій і спосіб комунікації Роль учителя як фасилітатора творчого процесу Форми і методи розвитку самовираження на уроках мистецтва (імпровізація, арт-практики, театр, візуальні техніки) Створення безпечного та підтримувального освітнього середовища Практичні кейси та вправи для уроків мистецтва у 9 класі НУШ Формувальне оцінювання творчої діяльності учнів Робота з бар'єрами: страх оцінки, невпевненість, закритість підлітків

Тема 12. Урок, що пояснює світ: перетворюємо економічну географію у 9 класах НУШ на практику життя.

Ключові питання теми: У виступі буде представлено сучасне бачення викладання економічної географії у 9 класі як інструменту розуміння реального світу. Акцент зроблено на переході від теоретичного викладу до практичного застосування знань через кейси, аналіз даних, моделювання ситуацій та інтерактивні методи навчання. Будуть продемонстровані приклади завдань, що формують економічне мислення, критичний аналіз і навички прийняття рішень.

Тема 13. Література без прогалин : практичні інструменти подолання освітніх втрат. 9 клас НУШ

Ключові питання теми: Актуальні підходи й методики надолуження освітніх утрат та їх подолання в контексті програми з української літератури для 9 класу

Тема 14. Алгебра і геометрія 9 клас НУШ без хаосу: як вибудувати сильну систему уроків з наявним підручником.

Ключові питання теми: Розгляд особливостей викладання алгебри та геометрії у 9 класі НУШ; аналіз змісту та структури чинних підручників різних авторських колективів; визначення методичних акцентів, підходів і принципів навчання; обговорення ефективних форм і методів роботи з учнями; використання сучасних освітніх технологій та практичних інструментів для формування математичної компетентності.

Тема 15. Фізика, яка “вмикає” мислення: як перейти від формул до розуміння і дії у 9 класах НУШ.

Ключові питання теми: Компетентнісний підхід: основні принципи та виклики. Інтегровані завдання та міжпредметні зв'язки. Інтерактивні методи, що працюють у 9 класі. Значення 9 класу як завершального етапу базової освіти. Перехід до компетентнісного навчання. Формування ключових і предметних компетентностей. Роль учителя в новій освітній парадигмі. Освітні виклики у 9 класі. Труднощі впровадження компетентнісного підходу. Шляхи подолання викликів. Практичні рекомендації для вчителя.

Тема 16. Онлайн-дошка, що “оживляє” уроки іноземної мови: практичні кейси використання у 9 клас НУШ

Ключові питання теми: Учасники ознайомляться з можливостями використання Міго як інструменту інтерактивного навчання у 9 класі. Буде продемонстровано, як за допомогою онлайн-дошки організовувати активну взаємодію учнів: спільну роботу в реальному часі, обговорення, мозкові штурми, візуалізацію ідей та рефлексію. Особливу увагу приділено підвищенню залученості учнів, розвитку критичного мислення та комунікації через цифрові інструменти. Учасники отримають практичні приклади та створять власні інтерактивні матеріали для уроків.

Тема 17. Урок про життя, а не про терміни: як зробити біологію у 9 класах НУШ практичною та цікавою.

Ключові питання теми: Розкрити ключові зміни в модельних програмах біології для 9 класу. Запропонувати інструментарій для реалізації компетентнісного підходу

Тема 18. Здоров'я, безпека, добробут без формальності: як зробити уроки життєво необхідними у 9 класах НУШ

Ключові питання теми: Програма складається з 4 ключових модулів: 1. Планую майбутнє Розкриває питання самореалізації особистості, вибору професійного шляху, розвитку навичок самопрезентації та усвідомленого планування власного майбутнього. 2. Безпека в соціумі. Безпека —

чинник добробуту Охоплює теми безпеки в умовах сучасних викликів (зокрема воєнного часу), надання першої допомоги, психологічної самопомоги, глобальної та національної безпеки. 3. Піклуюсь про здоров'я Формує цілісне уявлення про фізичне, психічне та соціальне здоров'я, вплив поведінки та звичок, профілактику ризиків, важливість стосунків і здорового способу життя. 4. Дбаємо про добробут Розкриває поняття добробуту, його складові та роль особистих рішень у досягненні якісного життя.

Тема 19. Урок без “правильно/неправильно”: розвиваємо мислення через тексти і дискусії у 9 класах НУШ

Ключові питання теми: Поняття критичного мислення та його роль у сучасній освіті. Особливості розвитку критичного мислення в учнів 9 класу. Компетентнісний підхід у викладанні української мови. Методи і прийоми формування критичного мислення (дискусія, дебати, аналіз тексту, «товсті і тонкі питання», кластер, сенкан тощо). Робота з різними типами текстів: аналіз, інтерпретація, оцінювання. Розвиток умінь аргументувати власну думку та висловлювати позицію. Використання цифрових інструментів для розвитку критичного мислення. Практичні кейси та приклади вправ для уроків української мови

Тема 20. Сучасний урок історії у 9 класах НУШ: діяльнісний підхід без перевантаження вчителя.

Ключові питання теми: Виступ присвячений сучасним викликам роботи з учнями 9 класу НУШ та практичним способам оживити урок історії. Учасники ознайомляться з інтерактивними вправами, які допомагають зацікавити учнів, розвивати історичне та критичне мислення, активізувати роботу на уроці без складних матеріалів і тривалої підготовки. Особлива увага приділяється простим прийомам, які можна використати вже з початку нового навчального року.

Тема 21. Комунікація на уроці НУШ у 9 класі: як навчити підлітків говорити, слухати і взаємодіяти

Ключові питання теми: Програма охоплює вивчення психологічних особливостей дев'ятикласників та їхнього впливу на міжособистісну комунікацію. Розкриваються теоретичні засади діалогічного навчання в НУШ. Учасники опановують практичні інструменти розвитку soft skills. Окрема увага приділяється трансформації ролі вчителя з транслятора знань у модератора та фасилітатора, створенню безпечного середовища для взаємодії та методам формувального оцінювання через комунікацію.

Тема 22. Особливості викладання математики та інформатики у 9 класі НУШ в умовах цифровізації та мотивації сучасних підлітків

Ключові питання теми: Особливості організації освітнього процесу з математики та інформатики у 9 класі НУШ. Психолого-педагогічні особливості сучасних підлітків та мотивація покоління цифрових дітей до навчання. Сучасні підходи, методи та інтерактивні форми роботи на уроках математики та інформатики. Використання гаджетів, цифрових платформ та онлайн-інструментів у навчальній діяльності учнів. Формування математичної, цифрової та інформаційно-комунікаційної компетентностей. Розвиток критичного мислення, медіаграмотності, цифрової безпеки та етичної поведінки в мережі. Практикоорієнтовані завдання, STEM-елементи, гейміфікація та проєктна діяльність як засоби підвищення пізнавальної активності учнів 9 класу НУШ.

Тема 23. «Урок, який залишає слід: як у 9 класі НУШ народжується мислення, творчість і особистість»

Ключові питання теми: у програмі висвітлено концепцію сучасного уроку НУШ у 9 класі, заснованого на компетентнісному, діяльнісному та особистісно орієнтованому підходах. Розглядаються ефективні методи мотивації, дослідницької діяльності, творчої взаємодії, рефлексії та

формуального оцінювання. Особлива увага приділяється створенню освітнього середовища, у якому учень є активним учасником навчального процесу, здатним мислити, аналізувати, творити й відчувати власну значущість.

Тема 24. Робота з великим об'ємом інформації на уроках у 9 класі НУШ

Ключові питання теми: Особливості сприйняття інформації сучасними підлітками. Інформаційне перевантаження: виклики для учителя та учнів. Методики структурування великих обсягів навчального матеріалу. Інструменти розвитку критичного мислення на уроках. Використання схем, таблиць, інтелект-карт, інфографіки та цифрових сервісів. Технології роботи з текстами різних типів і форматів. Формування навичок пошуку, відбору та перевірки інформації. Організація групової та проектної роботи з інформаційними ресурсами. Практичні вправи та інтерактивні прийоми для уроків у 9 класі НУШ. Оцінювання інформаційно-аналітичної діяльності учнів.

Тема 25. Наскрізна профорієнтація у 9 класі НУШ: від уроку до усвідомленого вибору професії

Ключові питання теми: Наскрізна профорієнтація як складова компетентнісного навчання в НУШ. Особливості професійного самовизначення підлітків у 9 класі. Формування кар'єрної грамотності та навичок самопізнання учнів. Інтеграція профорієнтаційних елементів у навчальні предмети. Методи й інструменти профорієнтаційної роботи на уроках та в позаурочній діяльності. Використання проектної діяльності, кейсів, тренінгових вправ і рольових ігор для професійного орієнтування. Ознайомлення учнів із сучасними професіями та професіями майбутнього. Співпраця педагогів, батьків і громади у підтримці професійного вибору підлітків. Цифрові ресурси та платформи для профорієнтаційної роботи. Практичні кейси та приклади наскрізної профорієнтації у 9 класі НУШ.

Тема 26. Гейміфікація без перевантаження: як зробити уроки української мови та літератури в 9 класі НУШ інтерактивними

Ключові питання теми: 1. Інтерактив без перевантаження: принцип «менше — якісніше». Як уникнути цифрового перевантаження? 2. Цифрові платформи для інтерактивного уроку української мови та літератури в 9 класі НУШ. Огляд і практичне використання: Interacty; Blookit; Gimkit; Flippity; Baamboozle

Тема 27. Від теорії до звички: практичні стратегії формування здоров'язбережувальної компетентності в 9 класі НУШ

Ключові питання теми: -Теоретичний фундамент: Від біологічної теорії до життєвої практики -Інтегровані змістові лінії та міжпредметні зв'язки -Практичний інструментарій вчителя

Тема 28. Від хаосу до розуміння: стратегії роботи з великими масивами інформації на уроці в 9 класі НУШ

Ключові питання теми: Особливості сприйняття інформації сучасними підлітками. Інформаційне перевантаження: виклики для учителя та учнів. Методики структурування великих обсягів навчального матеріалу. Інструменти розвитку критичного мислення на уроках. Використання схем, таблиць, інтелект-карт, інфографіки та цифрових сервісів. Технології роботи з текстами різних типів і форматів. Формування навичок пошуку, відбору та перевірки інформації. Організація групової та проектної роботи з інформаційними ресурсами. Практичні вправи та інтерактивні прийоми для уроків у 9 класі НУШ. Оцінювання інформаційно-аналітичної діяльності учнів.

Тема 29. Комунікативна компетентність на уроці: практичний

арсенал вчителя 9 класу НУШ для розвитку мовлення, слухання та взаємодії підлітків

Ключові питання теми: Програма охоплює вивчення психологічних особливостей дев'ятикласників та їхнього впливу на міжособистісну комунікацію. Розкриваються теоретичні засади діалогічного навчання в НУШ. Учасники опановують практичні інструменти розвитку soft skills. Окрема увага приділяється трансформації ролі вчителя з транслятора знань у модератора та фасилітатора, створенню безпечного середовища для взаємодії та методам формувального оцінювання через комунікацію.

Тема 30. Нова програма з німецької мови в 9 класі НУШ: як перейти на модельний курс ефективно, без хаосу і зайвого стресу

Ключові питання теми: Особливості модельних програм НУШ для 9 класу. Очікувані результати навчання: що справді важливо. Як адаптувати календарно-тематичне планування без перевантаження. Практичні інструменти для уроків німецької мови: аудіювання, говоріння, інтегровані завдання, робота з лексикою й граматику.

Тема 31. Соціокультурна лінія через мистецтво: практичні підходи для уроків у 9 класі НУШ, які залишають слід

Ключові питання теми: Актуальні та дієві методики використання мистецьких образів як соціокультурної лінії у викладанні в 9 класі НУШ

Тема 32. Урок, який залишає слід: методичний практикум для вчителів 9 класу НУШ з розвитку мислення, творчості та самовираження підлітків

Ключові питання теми: у програмі висвітлено концепцію сучасного уроку НУШ у 9 класі, заснованого на компетентнісному, діяльнісному та особистісно орієнтованому підходах. Розглядаються ефективні методи мотивації, дослідницької діяльності, творчої взаємодії, рефлексії та формувального оцінювання. Особлива увага приділяється створенню освітнього середовища, у якому учень є активним учасником навчального процесу, здатним мислити, аналізувати, творити й відчувати власну значущість.

Тема 33. Математика та Інформатика в 9 класі НУШ: як цифрові інструменти та ІІІ перетворюють підлітка з «не хочу» на «хочу знати»

Ключові питання теми: Особливості організації освітнього процесу з математики та інформатики у 9 класі НУШ. Психолого-педагогічні особливості сучасних підлітків та мотивація покоління цифрових дітей до навчання. Сучасні підходи, методи та інтерактивні форми роботи на уроках математики та інформатики. Використання гаджетів, цифрових платформ та онлайн-інструментів у навчальній діяльності учнів. Формування математичної, цифрової та інформаційно-комунікаційної компетентностей. Розвиток критичного мислення, медіаграмотності, цифрової безпеки та етичної поведінки в мережі. Практикоорієнтовані завдання, STEM-елементи, гейміфікація та проектна діяльність як засоби підвищення пізнавальної активності учнів 9 класу НУШ.

Тема 34. Фізика, яка вмикає мислення: STEM-підходи, AI-інструменти та живий експеримент на уроках у 9 класі НУШ

Ключові питання теми: ознайомлення із сучасними підходами до організації компетентнісного та діяльнісного навчання фізики, особливостями реалізації STEM-підходу, інтеграції міжпредметних зв'язків та розвитку дослідницької діяльності учнів; ознайомлення з можливостями використання цифрових технологій, інтерактивних платформ, віртуальних лабораторій, симуляторів та мобільних застосунків у процесі викладання фізики у 9 класі НУШ; опанування сучасних інструментів штучного інтелекту для створення дидактичних матеріалів, тестових завдань, візуалізацій, STEM-проектів та

персоналізації навчання; розроблення компетентнісно орієнтованих завдань, моделювання сучасного уроку фізики, створення STEM-кейсів і навчальних проєктів, організацію дослідницької діяльності учнів та застосування формувального оцінювання.

Тема 35. Гейміфікація на уроках мови та літератури в 9 класі НУШ: практичний арсенал без технічних складнощів і перевантаження

Ключові питання теми: 1. Інтерактив без перевантаження: принцип «менше — якісніше». Як уникнути цифрового перевантаження? 2. Цифрові платформи для інтерактивного уроку української мови та літератури в 9 класів НУШ. Огляд і практичне використання: Interacty; Blookey; Gimkit; Flippity; Baamboozle

Тема 36. Профорієнтація в кожному уроці: як вчитель 9 класу НУШ стає провідником учня до майбутньої професії

Ключові питання теми: Наскрізна профорієнтація як складова компетентнісного навчання в НУШ. Особливості професійного самовизначення підлітків у 9 класі. Формування кар'єрної грамотності та навичок самопізнання учнів. Інтеграція профорієнтаційних елементів у навчальні предмети. Методи й інструменти профорієнтаційної роботи на уроках та в позаурочній діяльності. Використання проєктної діяльності, кейсів, тренінгових вправ і рольових ігор для професійного орієнтування. Ознайомлення учнів із сучасними професіями та професіями майбутнього. Співпраця педагогів, батьків і громади у підтримці професійного вибору підлітків. Цифрові ресурси та платформи для профорієнтаційної роботи. Практичні кейси та приклади наскрізної профорієнтації у 9 класі НУШ.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Абетка для директора. URL: <https://bit.ly/2YDTDXJ>
2. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи. Методичні

рекомендації. / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. Київ, 2019, 47 с.

3. Андрощук І., Ворон О. Формування інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу в умовах післядипломної освіти. Нова педагогічна думка: наук.-метод. журн. Рівне, 2016. № 2 (86) С. 13-16.
4. Аносов І. П., Елькін М. В., Головкова М. М., Коробченко А. А. Основи науково-педагогічних досліджень : навч. посіб. Мелітополь : Видавн. будинок ММД, 2015. 218 с. URL: <https://cutt.ly/OboAZIy>.
5. Арват Ф. С., Коваленко Є. І., Кириленко С. В., Щербань П. М. Культура спілкування : навч. метод. посібник. Київ: ІЗМН, 1997. 328 с.
6. Барна І.В. Біологія. Методика розв'язування задач: Навчальний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 216 с.
7. Барна І.В. Загальна біологія: збірник задач. Тернопіль: Підручники і посібники, 2017. 736 с.
8. Бзовська Л., Ковнацька Р. Навчаємося через гру. Добірка ігрових вправ для учнів І-ІІІ класів. Львів : ЛМГО «Центр освітньої політики», 2020. 304 с.
9. Бізнес-планування: навч. посіб. / Т.Г.Васильців, Я.Д.Кочмарик, В.І.Блонська, Р.Л.Лупак. Київ: Знання, 2013. 207 с.
10. Біла книга. Діяльнісний підхід у школі./ Р. Паркер, Б.С. Томсен. The LEGO Foundation, 2019. 75 с. URL: <https://cutt.ly/H1FE8Wy>
11. Бобровський М. В. Внутрішня система забезпечення якості освіти : абетка для директора / Бобровський М. В., Горбачов С. І.. Заплотинська О. О. // Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. - Київ : Державна служба якості освіти, 2019. -240 с.
12. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посібник / за ред. Богомолець О.В., Роціна Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с. : іл.
13. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3VypwoI>
14. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В., Чуєв П.М. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3VypwoI>
15. Бондарчук О.І., Нежинська О.О. Лідерство у діяльності керівника освітньої організації: спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. Київ, 2017. 36 с.
16. Борисенко В. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підхід. 2017. URL: <https://bit.ly/3hxpBSJ>
17. Бріер Д., Скотт К. Основи травмофокусованої психотерапії. Львів : Свічадо, 2015. 448 с.
18. Васильченко А.А. та ін. Епідеміологія. Київ: Здоров'я, 1993. 464 с.
19. Величко Л.П. Інтегративні завдання на основі синхроністичної таблиці / Біологія і хімія в рідній шк. 2017. №5. С. 29-32.
20. Викладання біології у профільних класах. Випуск 4. Факультативний курс «Еволюція систем органів. Філогенія органічного світу». Частина І /Л.Т. Петренко, Л.П. Петренко. Харків: Вид. група «Основа», 2009. 141 с.
21. Використання ігрових технологій під час вивчення біології / Уклад. К.М. Задорожний. Харків: Вид. група «Основа», 2010. 141 с.
22. Вознюк О. В., Дубасенюк О. В. Цільові орієнтири розвитку особистості у системі освіти: інтегративний підхід: [монографія]. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 684 с.
23. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика викладання: навчальний посібник. Вінниця:ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с. URL: <http://library.vspu.net/bitstream/handle/123456789/2367/D12.pdf> Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навчальний посібник / Н. П. Волкова. - К. :

ВЦ «Академія», 2006. - 256 с.

24. Волківська Д. А. Сучасні підходи до визначення лідерства. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. 2014. Вип. 115. С. 45-47.
25. Волощенко О., Козак О. Інтеграція медіаграмотності у навчальний предмет «Я досліджую світ» : навчально-методичний посібник. Київ : Академія вільної преси, Центр вільної преси, 2020. 36 с.
26. Все для школи: графіка, оформлення, дизайн. URL: <http://all-for-schools.blogspot.com>
27. Гайдученко С. О. Мотивація персоналу. Харків : ХНУМГ, 2013. 111 с.
28. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. № 3. 2008. С. 23-30.
29. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. Вища освіта України. № 3. 2008. С. 23-30.
30. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків: Віват, 2022. 512 с. (Серія «Саморозвиток»).
31. Гоулман Даніел, Бояціс Річард, Маккі Енні. Емоційний інтелект лідера / пер. з англ. Валерія Глінка. 3-тє вид. К.: Наш Формат, 2021. 288 с.
32. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. Матеріали Науково-практичної конференції «Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ». URL: <http://conf.zippo.net.ua/?p=79>
33. Гусак В.М. Нові ролі педагога у контексті реформ сучасної української школи. Педагогіка партнерства як основа розвитку суб'єктів освітньої діяльності в умовах НУШ: матеріали наук.-практич. конф. URL: <http://conf.zippo.net.ua/?p=79>
34. Даниленко Л.І. Інтеграція знань у профільному навчанні біології (10-11 класи): навч.-метод. посібник / Л.І. Даниленко. Черкаси: ЧОІПОПП, 2014. 72 с.
35. Даниленко Л.І. Пізнавальні завдання до розділу «Людина»: навч. методичний посібник / Л.І. Даниленко. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського ОІПОПП, 2013. 68 с.
36. Даниленко Л.І. Світочі української науки: життя та наукова діяльність: метод. посібник /Л.І. Даниленко, І.Ю. Гогайзель, Л.І. Гнєд та ін. Черкаси: КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2018. 104 с.
37. Данило Косенко. Як створити шкільний простір, що мотивуватиме учнів навчатися. URL: <https://bit.ly/3kM3eY4>
38. Дардан Т. С. Комплексні, інтегровані уроки як засіб розвитку креативності школярів. Обдарована дитина. 2013. № 5. С. 17-21.
39. Денисенко О. Накази з кадрових питань : оформляємо без помилок І Олександр Денисенко // Практика управління закладом освіти. -2022. - № 1. - URL: <https://rn.edirshkoly.mcfr.ua/945958?forccDeviceTypc^1>
40. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://surl.li/wqqd>
41. Джежелей О., Ємець А., Коваленко О. Читаємо та граємо в театр. 1-4 класи. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 80 с.
42. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / М.А. Скидан, О.М. Євдін, В.М. Могильниченко, О.В. Горіцький, О.П. Жихарев, О.М. Крикун; За заг. редакцією к.м.н. М.А. Скидана. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.
43. Діти та війна. Навчання технік зцілення /Патрік Сміт, Атле Дирегров, Вільям Юле. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2022. 108 с.
44. Доброго ранку! Ми раді, що ви тут! Посібник для педагогів про проведення ранкових зустрічей. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2016. 52 с.
45. Дубицкий А.Е., Семенов И.А., Чепкий Л.П. Медицина катастроф. Київ: Здоров'я, 1993. 462 с.
46. Екстрена медична допомога / За ред. Г.Г. Роштіна. Київ: Поліграф. книга, 2009. 138 с.
47. Євтух М. Б., Пінковська Е. А., Черкашина Т. В. Методики особистісно-професійного самовдосконалення суб'єкта педагогічної діяльності на

засадах самопізнання : навч.-метод. посіб. : для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2015. 400 с.

48. Євтух М. Б., Черкашина Т. В. Педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення : підручник. Черкаси : Видав. Чабаненко Ю. А., 2017. 348 с.
49. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення викладання, оцінювання. URL: <https://lenvit.ucoz.ua/ZER.pdf>
50. Закони екології Коммонера. URL: <https://bit.ly/3VzEWjA>
51. Закони екології Коммонера. URL: https://pidru4niki.com/1960120837942/ekologiya/zakoni_ekologiyi_kommonera
52. Збірник документів по організації позашкільної освіти. Київ. 2002. 444с.
53. Зеленська Л. Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20.
54. Зеленська Л. Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20. 28.
55. Зеленська Л.Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20.
56. Зубенко Л. Г., Немцов В. Д. Культура ділового спілкування : навч. посіб. Київ: «Ексоб», 2002. 200 с.
57. Іванік О. Рівний рівному ; посібник для менторів І Іванік О., Каравай А., Гейнек- Дагаргулія М., Лащук Ю., Кнюпа Ю. - Київ, 2018. - 57 с. - URL : <https://insha-osvita.org/article/posibnYk-dlia-mentoriv-rivnvi-rivnomu/>
58. Інструменти для оцінювання рівня безпеки, комфорту та здоров'я школи і планування змін. URL: <https://bit.ly/3kLtGkM>
59. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Метод. посіб. / Авт. укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. Київ : АПН, 2002. 136 с.
60. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник / Н.М. Степанова, В.С. Кудін. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 152 с.
61. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник / Н.М. Степанова, В.С. Кудін. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 152с.
62. Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації. Київ : Унів. вид-во Пульсари, 2017. 216 с.
63. Клепко С.В. Формування лідерської компетентності у школі. Полтава, 2012. С. 86-97.
64. Коберник І., Краснова К. Ефективні комунікації для освітніх управлінців : посіб. URL: <https://bit.ly/37kGdnf>
65. Коберник О. М. Проективна педагогіка і національна школа. Шлях освіти. 2006. № 7. С. 7-9.
66. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fjy05x>
67. Коваль А.П., Культура ділового мовлення: писемне та усне ділове спілкування. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ, 1997. с.193-280.
68. Кочкурова О. В. Динаміка професійної ідентичності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 12. Вип. 25 (49). Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. С. 200-205.
69. Крижанівський В.В. Природнича освіта в умовах реформування Нової української школи. Педагогічний вісник, 2022. № (3)109. С. 32-33.
70. Крутий К.Л., Стеценко І.Б. Парціальна програма формування культури інженерного мислення в дітей передшкільного віку «STREAM-освіта, або Стежинки у Всесвіт». Освітній напрям «Технології або Таємничі перетворення». Запоріжжя: ТОВ«ЛІПС» ЛТД, 2020. 192 с.
71. Кудін В.С. Партнерська взаємодія – основа освітнього процесу НУШ.

Навчально-методичний посібник. Черкаси. 2022. 128 с.

72. Ландрет Л. Правильне виховання характеру дітей. / пер. з англ. Степанова В., ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2017. 224 с.
73. Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б., Рузакова Г. Г. Етика ділових стосунків : навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2011. 310 с.
74. Линьов К. Концепція розвитку закладу освіти: з чого починати (част. 1). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WMiLcW77tyM>.
75. Лісова Н. І. На засадах нової української школи : довірча взаємодія, цінності, демократична форма управління. Slovak international scientific journal. 2018. № 15 (Vol.2). С. 13-16.
76. Ломакович С.В., Панченков О.А., Терещенко В.М. Участь у проєкті PISA як потенційна можливість побачити вітчизняну освіту без «прикрас». Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. 2015. № 11-12. С. 19-23. URL: <http://surl.li/edkle>
77. Лоулер Е. та ін. Мотиваційний менеджмент: теоретичний аспект. Київ, 2017. 160 с.
78. Лук'янова Л. Б. та ін. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
79. Лютко О. М. Запровадження мотиваційного менеджменту в закладі освіти / О. М. Лютко. - Рівне : РОІГПО, 2018. - 180 с.
80. Мартинець Л. А. Управління професійним розвитком учителів : навч.-метод. посіб. / Л. А. Мартинець. - Вінниця : ДонНУ, 2016. - 87 с. Внутрішня система забезпечення якості освітньої діяльності: стандарти та рекомендації. - URL : <https://cutt.lv/prnvgJh>
81. Маршалл Розенберг. Ненасильницьке спілкування. Мова життя. Ранок. 2020. 263 с.
82. Меморандум співпраці між усіма учасниками освітнього процесу: педагогами, учнями та батьками. URL: <https://bit.ly/3zxHqYt>
83. Менеджмент освітньої організації. Харків : ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
84. Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти : наказ МОНУ від 13.07.2021 №813. URL: <http://surl.li/dyrzc>
85. Мова і міжкультурна комунікація : теорія та практика : колективна монографія / за наук. ред. Н. Сизоненко. Київ: Вид-во Ліра-К, 2020. 256 с.
86. Мойсеюк Неля. Педагогіка. URL: <https://bit.ly/3z9M8cc>
87. Моргун В. Ф. Емоційний інтелект у багатовимірній структурі особистості. Постметодика, 2010. № (6)97.С. 2-15.
88. Навчальна кінезіологія: проста гімнастика для мозку. URL: <https://bit.ly/3XKqdVt>
89. Нова українська школа - школа майбутнього: збірник інформаційних та дидактичних матеріалів / авт.-уклад. Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2018. 182 с.
90. Нова українська школа : дидактичні основи STREAM-освіти в початковій школі : навчально-методичний посібник /С.Вакарін. Київ : Саміт-книга, 2021. 144 с.
91. Нова українська школа : методика навчання інтегрованого курсу «Українська мова» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного навчання : навчально-методичний посібник / М. Вашуленко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 192 с.
92. Нова українська школа : розвиток читацької компетентності в учнів початкової школи в системі інтегрованого навчання : навчально-методичний посібник / І. Старагіна, В.Терещенко, А.Панченко. Харків : Соняшник, 2020. 176 с.
93. Новак В. О. Організаційна поведінка: підручник / В. О. Новак, Т.Л.Мостенська, О. В.Ільєнко. Київ: Кондор, 2013. 498 с.
94. Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні : посіб. для слухачів закладів післядипломної освіти, керівників закладів загальної середньої освіти, здобувачів вищої освіти за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проєктами» / О. М.

- Отич, Л. К. Задорожна, З. В. Рябова, Л. М. Оліфіра та ін.; за заг. ред. О. М. Отич, Л. К. О. де Фонтана; НАПН України, УВУПО, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти», KB33CO «Одес. акад. неперв. освіти», КультурКонтакт Австрія. Київ, 2018. 74 с.
95. Онопрієнко О.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення. Український педагогічний журнал. 2016. № 4. С.36 – 42.
 96. Організація і методика соціально-педагогічного тренінгу : методичні рекомендації. Уклад. О. М. Шевчук. Умань, 2010. 37 с.
 97. Організація і надання першої медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. II-IV рівня акредитації / В. С. Тарасюк та ін.; ред. В. С. Тарасюк. Вінниця : Нова Книга, 2007. 144 с.: рис., табл.
 98. Організація роботи з розв'язання проблеми насильства в школі: навчально-методичний посібник / упорядники: Дубровська Є. В., Ясеновська М. В.; редакційна група: Алексєєнко М. К., Дендебера М. П., Соловйова О. Д. Київ: Huss, 2011. 96 с.
 99. Освітнє лідерство : від теорії до практики : монографія / За наук. рсд. В. Р. Міляєвої ; Київський університет імені Бориса Грінченка [Електронне видання]. - Київ ; Кривий Ріг : вид. Р. А. Козлова, 2021. -296 с.
 100. Освітня програма навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3ckLjDp>
 101. Петрушкевич О. Ненасильницьке спілкування у школі – міф чи реальність? URL: <https://bit.ly/3EWB2eB>
 102. Петрушкевич О. Ненасильницьке спілкування у школі – це міф чи реальність? URL: <https://bit.ly/3EWB2eB>
 103. Піщун С.Г. Позитивний ресурс власного «Я» в координатах професійної діяльності майбутнього педагога. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. Вип. 32. С. 367-372.
 104. Повстин О. В. Інтеграція знань як один з дидактичних принципів сучасної освіти. URL: http://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/files/povstyn_10.pdf
 105. Податковий кодекс Україн. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
 106. Половенко О. В. Безперервна освіта педагога за індивідуальною освітньою траєкторією : навчально-методичний посібник / О. В. Половенко, Л. М. Кірішко. - Кропивницький, 2018. - 60 с.
 107. Пометун О. І. Нова українська школа: розвиток критичного мислення учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. Київ : Вид. дім «Освіта». 2020. 192 с.
 108. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 27.12.2019 № 1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
 109. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2020 р. № 672 «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/672-2020-%D0%BF#Text>
 110. Про анкету самооцінювання : наказ Державної служби якості освіти України від 29 березня 2021 № 01-11/26. URL: <https://sqe.gov.ua/law/pro-anketu-samoocinyuvannya/>
 111. Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій : Постанова КМУ від 26.01.2015 р. № 18.
 112. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641 : наказ МОН України від 06.06.2022 № 527 (із змінами, внесеними згідно з наказом МОН України від 23.06.2022 №586). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>
 113. Про деякі питання організації надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії) у сфері

загальної середньої освіти : Наказ МОН від 20.09.2024 №1349. URL: <https://bit.ly/4gz4fh2>

114. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти : Наказ МОН України від 13.07.2021 № 813. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0813729-21#Text>
115. Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту : Постанова КМУ від 27.09.2017 №733. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#Text>
116. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
117. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 05.12.2015 № 389-VIII-XII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
118. Проектування індивідуальної освітньої траєкторії професійного розвитку педагога : збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Біла Церква, 13 червня 2019 р.) / Упор. Л. А. Литвиненко. - К., 2019.- 189 с.
119. Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти : наказ МОНУ від 01.04.2022 №289. URL: <http://surl.li/coorgq>
120. Розвиваємо громадянські компетентності з 1 класу / під заг. ред. Н.Бібік, М.Араджіоні. Київ : ФОП «Парашин К.С.», 2018. 880 с.
121. С. 9-14.
122. Савченко О.Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.
123. Самопізнання і самовдосконалення в схемах, формулах, таблицях: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Е. А. Пінковської, Т. В. Черкашиної. Укладач А. В. Аносова. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2018. 152 с.
124. Северинова А.М. Здійснення переходу до компетентнісної моделі навчання та впровадження нових методичних підходів у вивчення фізики. Педагогічний вісник. 2018. №3 (93). С.38-40
125. Сенчина Н. Г. Формування педагогічної рефлексії учителів гуманітарних спеціальностей у післядипломній освіті : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2019. 22 с.
126. Сич Т. В. Управління людськими ресурсами закладу освіти : [навч. посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Управління навчальним закладом» спеціальності 073 «Менеджмент»] І Т. В. Сич // Держ. закл. «ЛНУ імені Тараса Шевченка». - Старобільськ, 2021. - 283 с.
127. Скидан М.А., Євдін О.М., Могильниченко В.М., Горіцький О.В., Жихарев О.П., Крикун О.М. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / за заг. редак. М.А. Скидана. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.
128. Скидан М.А., Євдін О.М., Могильниченко В.М., Горіцький О.В., Жихарев О.П., Крикун О.М. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / за заг. редак. М.А. Скидана. Київ: Атіка, 2007. 92 с.
129. Спрощене оподаткування – загальноприйнята світова практика. URL: <http://www.academia.org.ua/?p=282>.
130. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с. URL: <https://bit.ly/3uQpsxT>
131. Стратегія фінансової грамотності. Національний банк України. URL: <https://bit.ly/3POU8Im>
132. Супервізія : професійна підтримка і професійний розвиток педагогів :

порадник для супервізорів (наставників). - URL :
<http://www.ussf.kiev.ua/images/news/2019.09.18/%D0%A1%D1%83%D0%BF%D0%B5%P1%80%P0%B2%P1%96%P0%B7%P1%96%P1%8F.pdf>

133. Сухомлинський В.О. Сто порад учителеві. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: в 5 тт. Київ: «Рад. школа», 1976. Т. 2. С. 600–601.
134. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В. Кухаренко та ін. ; за ред. В. Кухаренка. Харків : Міськдрук, 2016. 284 с.
135. Технології професійного розвитку педагогів: методичний поради́к / Упорядники: Тамара Михайлівна Сорочан, Марина Іванівна Скрипник; навч.-метод. посіб.; Держ. вищ. навч. зал. «Ун-т менедж. освіти». Київ, 2016. 231 с. URL: <https://bit.ly/3j19Fso>
136. Технології розвитку критичного мислення учнів / Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. / Наук. ред., передм. О.І.Пометун. Київ: Плеяди, 2006. 220 с.
137. Тимошко Г. М. Особливості розвитку організаційної культури керівника в системі управління загальноосвітнім навчальним закладом. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. пр. / ред. кол.: О. Л. Ануфрієва та ін. Київ, 2005. Вип. 3 (16). 2011. 588 с.
138. Типова освітня програма для учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко : наказ МОН України від 12.08.2022 № 743) URL: <https://cutt.ly/p0l8NA1>
139. Типова освітня програма для учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р.Б.Шияна : наказ МОН України від 12.08.2022 № 743) URL: <https://cutt.ly/p0l8NA1>
140. Типове положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа» / уклад. : Клокар Н.І., Нікулочкіна О.В., Київ, 2018. 6 с.
141. Типові освітні програми. URL: <https://bit.ly/3EW5dlM>
142. ТОБТО : Абетка неформальної освіти, фасилітації і тренерства // За заг. ред. Наталії Трамбовецької. -Київ, 2017. -53 с.
143. Удовицька Т. А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву у процесі навчання (до постановки проблеми). Вища освіта України : теорет. і наук.-метод. часопис. Вип. 31. Т. VIII (50). Інститут вищої освіти НАПН України, 2013. С. 407–416.
144. Управлінське лідерство : виклики сьогодення : колективна монографія ; за заг. ред. В. В. Толкованова. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. 600 с.
145. Урок, що розвиває критичне мислення. 70 методів в одній книзі: навч.-метод. посіб. О.І.Пометун. Київ, 2020. 104 с.
146. Фінанси : збірник тестових завдань. І. І. Біломістна. Харків : ХІБС УБС НБУ, 2010. 64 с.
147. Фінансова просвіта. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <https://www.fg.gov.ua/finansova-prosvita>
148. Фісун О.В. Педагогічна фасилітація як багатозначний феномен. Зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди. «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи», 2010. Вип. 34, 133-139.
149. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : навчальний посібник / Л. Л. Хоружа. - К. : «Академвидав», 2012. - 208 с.
150. Черкашина Т. В. Сучасні педагогічні практики: педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення: навчально-методичний посібник : для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2019. 162 с.
151. Шаблони для створення презентацій. URL: <http://teach-inf.at.ua/load/prafika/49>
152. Шамрай С.М. Біологічні експерименти в школі / С.М. Шамрай, К.М. Задорожний. Харків: Вид. група «Основа», 2003. 96 с.
153. Шевчук А.С. Інтегрована відповідальність, або Зони впливу різних фахівців на музичне виховання дітей. Музичний керівник. 2020. № 4. С. 4–10.
154. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го

- століття / Переклала з англ. Ганна Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
155. Щербак О.І., Софій Н.З., Бович Б.Ю. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, Лілея-НВ, 2014. 136 с.
 156. Ягенська Г.В. Формування дослідницьких умінь учнів 7-9 класів на уроках та в позакласній роботі з біології / Г.В. Ягенська. Луцьк. 105 с.
 157. Як підвищити креативність? Тренінг, спрямований на формування креативності. Шкільний світ. 2007. № 23-24. С. 19-35.
 158. Яценко Т.О. Формування читацької компетентності учнів як головна проблема шкільного літературного навчання. Наукові записки, 2009. № 1. С. 69-71
 159. Яценко Т.О. Формування читацької компетентності учнів як головна проблема шкільного літературного навчання. Наукові записки, 2009. № 1. С. 69-71.
 160. Cadre européen commun de référence pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs. URL: www.coe.int/lang-cecr
 161. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors. URL: www.coe.int/lang-cefr
 162. Lesen, Schreiben, Hören, Spielen, Sprechen: Deutsch lernen im Internet. URL: <http://surl.li/eakxx>
 163. Stroebe, M., Schut, H. (2010). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description, Death Studies, 23:3, 197-224. URL: <https://doi.org/10.1080/074811899201046>
 164. Yarbrough C. and Fedesco H. Motivating Students. URL: <http://surl.li/earpm>

Додаткова література:

1. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта. Пер. з англ. Київ.: Сфера, 1998. 342 с.
2. Барна І.В. Біологія: довідник школяра та абітурієнта / І. Барна. Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. 768 с.
3. Безпека під час навчання: рекомендації щодо організації укриття. URL: <https://bit.ly/3YITGVN>
4. Бондарчук Л. І. Методику підказує текст/навчальний посібник. Тернопіль: Мальва. ОСО, 2001. 160 с.
5. Брюховецький В.С. Ліна Костенко: Нарис творчості. К.: Дніпро, 1990. 262 с.
6. Від керівника до лідера: практичні поради для директорів шкіл та керівників відділів освіти / А.Уварова. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/521/12.2019.pdf>
7. Вознюк Т.В. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика викладання: навчальний посібник. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 248 с. URL: <https://bit.ly/3WzIDHA>
8. Вукіна Н.В., Дементієвська Н.П., Сущенко І.М. Критичне мислення: як цьому навчати: наук.-метод. посіб. / За наук. ред. О.І.Пометун. Харків, 2007. 190 с.
9. Гондарева Г. В. Концепція розвитку емоційного інтелекту старшокласників у навчально-виховному процесі. Таврійський вісник освіти, 2013. № 2. С. 260-264.
10. Гра по-новому, навчання по-іншому : методичний посібник /упор. О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 44 с. URL: <https://cutt.ly/70zsIND>
11. Грицак Я., Комаров О. Шлях становлення української ідентичності. 2021 р. URL: <https://bit.ly/3ERW4L5>
12. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://bit.ly/3ifCKgF>
13. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної

середньої освіти «Нова українська школа» : Постанова КМУ від 04.04.2018 № 237 (зі змінами від 05.07.2024 №796). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/237-2018-%D0%BF#Text>

14. Деякі питання організації та проведення супервізії: наказ МОН від 18.10.2019 р. №1313. URL: <https://bit.ly/3Vm9jeg>
15. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник, 3-ге вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
16. Для творчості дитини вірші, пісні, картини. Метод. посіб. / авт.-уклад.: Т.О.Піроженко, А. С. Шевчук. Київ : Вид. Дім «Слово», 2017. 128 с.
17. Зусін В. Я. Етика та етикет ділового спілкування : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.
18. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі: колективна монографія / За заг. редакцією Г. Л. Єфремової. Суми : вид-во «СумДПУ імені А. С. Макаренка», 2020. 444 с.
19. Ісаєва Г. Метод проектів – ефективна технологія навчання. Підручник для директора. Київ : Плеяди. №9-10. 2005. С.4-10.
20. Калініна Л. М. Реформування освіти в Чеській республіці. Вересень. 2013. № 1-2 (62-63). С. 10-24.
21. Керівництво з проведення інтерв'їзій та супервізій / автор-упорядник Т. Артеменко. Черкаси, КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2021. 42 с. URL: <https://cutt.ly/dEUkz1u>
22. Кобинець Я. Підходи Нової української школи, або Шлях до дитячого серця. URL: <https://bit.ly/3Fjy05x>. Дата перегляду: 30.11.2022.
23. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
24. Коноваленко Ю. Тьютори, Едвайсери, Коучі, Фасилітатори, Ментори, Наставники – розбираємось хто це. 2017. URL: <https://bit.ly/3UjIRjX>
25. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996.
26. Копильчук В. Інтегровані уроки як засіб підвищення якості знань учнів. URL: <http://itcm.comp-sc.if.ua/2018/kopylchuk.pdf>.
27. Кубрак О. В. Етика ділового повсякденного спілкування. Суми : ВТД «Університетська книга», 2002. 208 с.
28. Лаппо В. В. Основи педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : НАІР, 2016. 284 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2250.pdf>
29. Любчак Н. М. Проектні технології: сутність та особливості використання у навчальному процесі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Київ, 2014. Вип. 122. С. 144-150.
30. Макаренко В.М., Туманцова О.О. Як опанувати технологію формування критичного мислення. Харків : Вид. група «Основа», 2008. 320 с.
31. Мариновська О. Інтегральна технологія навчання: від теорії до практики. Початкова освіта. 2011. № 32 (608). С. 3-5.
32. Менеджмент та маркетинг в сучасних освітніх організаціях: колект. навч. посіб. / Авт. колектів: за ред. З.В. Рябової. - Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти, 2021.-273 с.
33. Модельні навчальні програми. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/>
34. Навчання, досвід, наставництво. Інформаційний бюлетень За медичні права. Квітень 2011. № 4. С. 2-3. URL: <http://lviv.medprof.org.ua/uploads/media/2-3.pdf>
35. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник / Кірик М. Ю., Данилова Л. І. - Львів: Світ, 2019. 136 с.
36. Новгородська Ю. Г. Маркетингові технології як засіб ефективного управління закладом освіти / Ю. Г. Новгородська In: The 7th International scientific and practical conference "World science: problems, prospects and innovations"(March 24—26, 2021). Perfect Publishing, Toronto, Canada. - 2021. - С. 592-601.
37. Онопрієнко О.В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів: сутність і методика здійснення. Український педагогічний журнал.

2016. № 4. С.36-42.

38. Осадчий І.Г. Педагогіка якості освіти: бери й роби. Посібник із менеджменту якості для керівників закладів загальної середньої освіти. Київ: «Видавнича група «Шкільний світ». 2021. 272 с.
39. Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій : методичні рекомендації для позашкільля / М-во освіти і науки України. Київ, 2022. URL : <https://bit.ly/3VVlO0D>
40. Ощепко Т.В. Професійна компетентність керівника загальноосвітнього навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3vbYTQA>
41. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. Наказ МОН від 19.02.2021 №235. URL: <https://bit.ly/3C7tkvQ>
42. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації новопризначених керівників закладів загальної середньої освіти : наказ МОН від 16.09.2022 № 817. URL: <https://bit.ly/3jkPBkS>
43. Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі : указ Президента України від 25.05.2020 №195/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>
44. Програма PISA (програма міжнародного оцінювання учнів). Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. 2011. № 11-12. С. 39-68. URL: <http://surl.li/edklu>
45. Пушкарьова Т. О. Педагогічне проектування в системі загальної середньої освіти: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2017. 308 с.
46. Рай М. Компас цінностей. Уроки 101 країни про цілі, лідерство і життя. Yakaboo Publishing, 2021. 368 с.
47. Регулююча дія ціннісних орієнтацій у житті дитини: моногр. [Т.О. Піроженко, І.І. Карабаєва, О.Ю. Хартман, Л.І. Соловійова, О.І. Федорчук, Л.Д. Токарева]; за ред. Т.О. Піроженко. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2020. 222 с. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/722164/>.
48. Романовський О.Г., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В. Теорія і практика формування лідера: навч. посіб. Харків, 2017. 100 с
49. Сайт. Державна служба якості освіти. Інституційний аудит. URL: <https://sqe.gov.ua/>
50. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
51. Северинова А.М. Безперервний характер освоєння системи фізичних знань – основа фізичної грамотності. Педагогічний вісник. 2021. №3 (105). С.42-44.
52. Северинова А.М. Забезпечення ефективного освітнього процесу під час викладання фізики і хімії. Педагогічний вісник. 2020. №3 (101). С.41-45.
53. Сеїтосманов А., Фасоля О. Нова школа у нових громадах : посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах. Київ, 2017. 128 с.
54. Семиліт М. В. Проектування майбутнього особистості. Черкаси, ЧОШОПП, 2001. 88 с.
55. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів : поради для супервізорів (наставників). USAID, 2018. 60 с.
56. Тимошко Г.М. Управління формуванням професійного здоров'я педагогів. Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. Київ, 2015. Вип. 83. Част. 2. 224 с. С.102-107.
57. Топузов О.М. Освітнє партнерство в системі загальної середньої освіти: теорія і методологія. Київ : Інститут педагогіки : Педагогічна думка, 2021. 160 с.
58. Фідкевич О., Богданець-Білооскаленко Н. Нова українська школа : теорія і практика формування оцінювання у 3-4 класах закладів

загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2020. 96 с.

59. Чепіль М. М., Дудник Н. З. Педагогічні технології. Навч. посіб. Київ : Академвидання, 2012. 224 с.
60. Чмут Т. К., Чайка Т. Л. Етика ділового спілкування : навчальний посібник. Чернігів : Вид-во Знання, 2007. 204 с.
61. Шевчук А. С. Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях) : навч.метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 336 с.
62. Шевчук А. С. Формування навичок рефлексії у дітей: ранкова зустріч «Мистецький досвід». Музичний керівник. 2021. № 5. С. 4-7.
63. Щодо нагальних питань впровадження Закону України «Про повну загальну середню освіту» : лист МОН від 08.04.2020 №1/9-201. URL: <https://bit.ly/3wlUDiR>
64. Яхно Т. Конфліктологія та теорія переговорів. Київ., 2019. 168 с.
65. Capt V. L'enseignement du français et le défi du numérique. URL: <http://surl.li/earop>
66. Díaz-Corrales, J. La pédagogie différenciée dans le cadre de l'enseignement/ apprentissage du Français Langue Étrangère (Fle). URL: <http://surl.li/dymtd>
67. European Diploma in Psychology: Draft Proposal prepared for consultation from the EuroPsy2 Project Group. Version 2.7 revised. October 2003. URL: <http://www.europsy.eu.com>
68. Heick.T. The Characteristics of a Highly Effective Learning Environment. URL: <http://surl.li/eakxu>
69. Increasing motivation through students setting goal. URL: <http://surl.li/eakxv>
70. Profil européen pour la formation des enseignants de langue étrangère : un cadre de référence (Le Guide). URL: <http://surl.li/ealao>
71. Pynoos Robert S. & Nader Kathi (1988). Psychological first aid and treatment approach to children exposed to community violence: Research implications. Journal of Traumatic Stress, volume 1, pages 445-473.